

BŁ. STANISŁAW KAZIMIERCZYK – DUSZPASTERZ HEROICZNY

Ks. Stefan Ryłko CRL, *Droga do kanonizacji bł. Stanisława Sołtysa zwanego Kazimierczykiem*. Wydawnictwo św. Stanisława BM, Kraków 1997 ss. 260.

W Krakowie żyło, pracowało i zmarło wielu świętych i błogosławionych, ogłoszonych oficjalnie przez Kościół i liczno grono kandydatów na ołtarze. Dlatego też w Krakowie otwarto wiele procesów kanonizacyjnych, niektóre są ukończone, ich akta znajdują się w Kongregacji dla Spraw Świętych, a niektóre przygotowuje się do otwarcia. Dla kilku spraw została powołana komisja historyczna.

Pewne światło na te starania rzuca artykuł ks. Stefana Ryłki, *Sprawy kanonizacyjne Archidiecezji Krakowskiej*¹. Z zamieszczonego tam wykazu można się zorientować, że społeczeństwo krakowskie wkłada wiele starań w wyniesienie postaci swoich świętych na ołtarze. Beatyfikacja przez Ojca św. Jana Pawła II na Placu św. Piotra w Rzymie w dniu 18 kwietnia 1992 r. bł. Siostry Faustyny, bł. Angeli Truskowskiej, bł. Stanisława Kazimierczyka jeszcze bardziej ożywiła zainteresowanie sprawami kanonizacyjnymi i pokazała, że można się starać o wyniesienie na ołtarze również postaci sprzed kilku wieków, np. Stanisława Kazimierczyka (1433–1489).

Aktualnie w Kurii Metropolitalnej w Krakowie prowadzi się procesy kanonizacyjne następujących osób: o. Serafina Kaszuby (1910–1977) kapucyna krakowskiej prowincji zakonnej, misjonarza Wołynia, Ukrainy, Syberii i Kazachstanu; M. Pauli Zofii Tajber (1890–1963) założycielki Zgromadzenia Sióstr Najśw. Duszy Chrystusowej; ks. bpa Jana Pietraszki (1911–1988) wybitnego duszpasterza; M. Zofii z Maciejowskich Czeskiej (1584–1650) założycielki Zgromadzenia Sióstr Prezentek, która całkowicie poświęciła się wychowaniu i kształ-

¹ „Notificationes e Curia Metropolitana Cracoviensi” 1995 nr 4–6 s. 322–342.

ceniu dziewcząt; Rozalii Celakówny (1901–1944) pielęgniarki na oddziale skórno-wenerycznym szpitala św. Łazarza w Krakowie; a w ostatnich dniach 1996 r. został zakończony proces kanonizacyjny bł. Izajasza Bonera (ok. 1400–1471), augustianina z kościoła św. Katarzyny w Krakowie na Kazimierzu. Aktualnie czynione są przygotowania do otwarcia procesu Hanny Chrzanowskiej, zmarłej w opinii świętości w dniu 29 kwietnia 1973 r. w Krakowie. W 1996 r. ukończono proces M. Klary Ludwiki Szczęsnej (1863–1916) założycielki Sióstr Sercanek oraz M. Małgorzaty Łucji Szewczyk (1828–1905) założycielki Sióstr Serafitek, i akta tych spraw zostały przekazane Kongregacji dla Spraw Świętych w Rzymie.

W omówioną wyżej problematykę wpisuje się starannie wydana książka ks. Stefana Ryłki pt. *Droga do kanonizacji bł. Stanisława Sołtysa zwanego Kazimierczykiem*. Bł. Stanisław z grupy świętych i błogosławionych XV w., nazywanego *Felix saeculum Cracoviae*. Zalicza się do nich św. Jana Kantego (†1474) profesora Akademii Krakowskiej, którego mauzoleum znajduje się w kolegiacie św. Anny; bł. Izajasza Bonera OSA (†1471) również profesora Akademii Krakowskiej pochowanego w kościele św. Katarzyny na Kazimierzu; bł. Szymona z Lipnicy (†1482) kaznodzieję w kościele ojców bernardynów na Stradomiu i tamże pochowanego; bł. Michała Giedrojcia (†1485) z zakonu kanoników regularnych od pokuty; bł. Świętosława (†1489) mansjonarza przy bazylice Panny Maryi w Krakowie, który pierwszy otworzył publiczną bibliotekę katolicką w Krakowie.

Bł. Stanisław Sołtys, syn Macieja Scholtis i Jadwigi urodził się na Kazimierzu 27 września 1433 r. Nauki pobierał w szkole parafialnej przy kościele Bożego Ciała, następnie na Akademii Krakowskiej, którą ukończył ze stopniem bakałarza Pisma Świętego. Mając 23 lata wstąpił do zakonu kanoników regularnych św. Augustyna, pracujących przy kościele Bożego Ciała na Kazimierzu. W tym czasie tak na Akademii Krakowskiej jak i w klasztorze Bożego Ciała dominował nurt religijności zwany *devotio moderna*. Cechował ją zwrot do postaci Chrystusa, do mszy św., co uzewnętrzniało się m. in. w praktyce częstej Komunii św. i wielkim szacunku do mszy św., jako ofiary Chrystusa. Píše o tym m. in. p. Zofia Włodek², a wskazują na to również zwyczajniki w klasztorze Bożego Ciała, pochodzące z 1426 r.³ Stanisław po otrzymaniu święceń kapłańskich pracował

² Z. Włodek, *Paul de Pyskowice (vers 1468) témoin inconnu de la devotio moderna à l'Université de Cracovie*, „Studia Anselmiana” 63: 1974 s. 457–468.

³ Arch. Bożego Ciała, Formula noviciorum pro domo Canonicorum Regularium Corporis Christi in Casimiria per patrem D. Petrum Claretam de Do-

przy tym kościele jako spowiednik i kaznodzieja, troszczył się o chorych i biednych, a w klasztorze był lektorem, wychowawcą młodzieży zakonnej i zastępcą przełożonego. W codziennym życiu wyróżniał się szczególnym kultem Najśw. Sakramentu, Męki Pańskiej, Najśw. Maryi Panny i swego Patrona św. Stanisława BM, którego grób na Skałce odwiedzał w piątek każdego tygodnia. Względem ubogich i chorych bardzo życzliwy i wspomagający; z dokumentów wynika, że prowadził aptekę parafialną. Wiadomo, że Stanisław pozostawił po sobie kazania, zwane *Postilla*⁴. Zbiór ten, oprawiony w skórę, w 1939 r. znajdował się w Bibliotece Narodowej w Warszawie, a w 1945 r. w czasie działań wojennych został spalony. Stanisław pozostawił po sobie także zbiór sentencji różnych autorów, jako pomoc przy głoszeniu kazań, ale ten zbiór zaginął.

Stanisław zmarł 3 maja 1489 r. w wieku lat 56. Prowadził życie umartwione i pilnie przestrzegał postów. Został pochowany w kościele Bożego Ciała, zgodnie ze zwyczajem w nawie głównej, obok ołtarza św. Marii Magdaleny patronki włókniarzy. Bł. Stanisław łączył w sobie dwa nurty życia wewnętrznego: *devotio moderna* ujawniająca się w wielkim jego kulcie Najśw. Sakramentu, oraz powrót do źródeł w studium Pisma Świętego i Ojców Kościoła. Przy badaniu życiorysu zauważa się jego umiłowanie modlitwy brewiarzowej. Z drugiej zaś strony rygorizm surowego trybu życia, posty, ograniczanie snu i w biczowania.

Za życia cieszył wielkim uznaniem wiernych. Stąd też zaraz po jego śmierci zwracano się do niego na modlitwie z kłopotami duchowymi i materialnymi. Dość wspomnieć, że w pierwszym roku po śmierci zanotowano 176 nadzwyczajnych łask. Przełożeni byli przekonani o jego świętości i dlatego wyznaczyli jednego z kapłanów, aby spisywał otrzymane łaski. Spisy te były potrzebne przy staraniach o rekognicję i ekshumację doczesnych szczątków Stanisława a następnie przy staraniach o zatwierdzenie jego kultu. Kompetentnym zaś do rekognicji i ekshumacji był miejscowy biskup. Faktycznie w kilka lat po śmierci Stanisława dokonano podniesienia jego kości, umieszczono je w grobowcu nad posadzką w kościele, a na froncie

mo Rudnicen. ad postulata Patris Joannis Austriaci compilata et in Polonia ad Domum Canonicorum Regularium Cracoviam in Anno Domini 1426 transmissa.

⁴ W. Semkowicz, *Przewodnik po zbiorze rękopisów wilanowskich*, Warszawa 1961 s. 277 nr 350: *Postilla beati Stanislai Casimiriani Canonici ad ecclesiam Sacratissimi Corporis Christi penes Cracoviam, saec. XV, kart 246, oprawne w skórę.*

grobowca dano odpowiedni łaciński napis. Przy tym grobowcu zbierali się wierni i składali wota woskowe czy srebrne.

Przy staraniach o zatwierdzenie kultu wylaniała się trudność wynikająca ze znikomej liczby dokumentów współczesnych Stanisławowi, mówiących o jego życiu i cnotach. Natomiast jego kult wnet po śmierci był bardzo żywy i taki pozostał aż do naszych czasów. Stanisław uważany był za patrona miasta Kazimierza, Krakowa i kraju. Na wieży ratuszowej w Kazimierzu były umieszczone jego relikwie. Dzień śmierci, 3 maja, był świętem miasta Kazimierza. Na początku XVII w. prepozyt kościoła Bożego Ciała ks. Marcin Kłoczyński wybudował ołtarz poświęcony Stanisławowi, i w nim w 1632 r. umieścił doczesne szczątki błogosławionego. Przy tym ołtarzu odprawiano msze św., zbierali się tam wierni, szukając pomocy, składając dziękczynne wota.

W 1969 r., w czasie wizytacji kanonicznej kościoła i parafii Bożego Ciała, kard. Karol Wojtyła odprawił mszę św. przed tym ołtarzem i w kazaniu zachęcił zebranych przedstawicieli zakonu kanoników regularnych laterańskich do podjęcia starań o zatwierdzenie oddawanego Stanisławowi kultu. Kard. Karol Wojtyła wyznaczył także specjalną komisję historyczną, która miała się zająć zebraniem odpowiedniego materiału historycznego.

Poszukiwania prowadzono na miejscu w klasztorze, a przede wszystkim w Archiwum Państwowym przy ul. Siennej w Krakowie. Tam bowiem znajdują się najstarsze dokumenty miejskie Kazimierza a kościół Bożego Ciała był tam kościołem parafialnym. W rękopisach z XV w. w dwóch wypadkach natrafiono na wzmianki o Stanisławie, gdyż występował on w radzie miejskiej na Kazimierzu jako przedstawiciel zakonu kanoników regularnych w sprawach majątkowych klasztoru. Ilość współczesnych bł. Stanisławowi dokumentów mówiących o nim była bardzo mała. Dlatego zwrócono szczególną uwagę na kult oddawany Stanisławowi od samego początku, głównie w pierwszym roku po jego śmierci. Opisy otrzymanych łask zachowały się w odpisie i były wydrukowane m. in. w *Acta Sanctorum*. Zbadano, czy faktycznie wymienione w podziękowaniach osoby istniały i czy zajmowały stanowiska wspomniane w opisach. Poszukiwania były bardzo owocne i potwierdziły, że osoby faktycznie istniały w ok. 70%. To dało moralną pewność, że również opisy nadzwyczajnych łask uzyskanych za wstawiennictwem Stanisława były autentyczne. A więc bł. Stanisław w tym okresie cieszył się opinią świętości i kultem wiernych, ci zaś byli przekonani, że on wstawia się za nimi. Po przygotowaniu przez komisję relacji historycznej o nieprzerwanym kulcie,

ks. Franciszek kard. Macharski w dniu 10 maja 1986 r. wydał dekret legalności kultu oddawanego Stanisławowi Kazimierczykowi.

Zebrane akta przekazano Kongregacji do Spraw Świętych. Ta wyznaczyła odpowiednią komisję historyczną i teologiczną, która jednogłośnie zgodziła się na stwierdzenie nieprzerwanego kultu oddawanego bł. Stanisławowi. Uznała również heroiczne cnoty Stanisława. Podobne stanowisko zajęła komisja kardynałów. Po uzyskaniu przychylnych opinii, Kongregacja dla Spraw Świętych w dniu 21 grudnia 1992 r. wystawiła dekret stwierdzający zarówno nieprzerwany kult oddawany bł. Stanisławowi, jak i jego heroiczne cnoty. Dekret ten ogłosił publicznie Ojciec św. Jan Paweł II na Placu Świętego Piotra w Rzymie w dniu 18 kwietnia 1993 r.

Na okładce omawianej książki widać kopię obrazu z kościoła Bożego Ciała, przedstawiającego świętych i błogosławionych XV w. — *Felix saeculum Cracoviae*. Centralną postacią obrazu jest bł. Stanisław z lilią, ubrany w białą sutannę i mucet, wpatrzony w niebo. Z lewej jego strony jest św. Jan Kanty w todze, dalej bł. Michał Giedrońc w białym habicie trzymający krzyż; z prawej strony bł. Szymon z Lipnicy w habicie franciszkańskim, za nim bł. Świętosław zwany *silentarius* — milczący, z palcem na ustach. Za postaciami, na wstędze trzymanej przez aniołów, widać napis: *Felix saeculum*. Na ostatniej stronie okładki omawianej książki jest herb kanoników regularnych laterańskich, u dołu zaś obraz przedstawiający Kraków i Kazimierz według Hartmanna Schedela, autora kroniki świata: *Opus de historiis aetatum mundi...* (1493).

Omawiana publikacja zawiera materiały odnoszące się do życia Stanisława (wstęp), a przede wszystkim do kultu oddawanego błogosławionemu od jego śmierci do najnowszych czasów. Rozdział I — od śmierci Stanisława w 1489 r. do roku 1534; rozdział II — od 1534 do 1634 r., do wydania bulli Urbana VIII *Coelestis urbs Ierusalem cives*; rozdział III — od 1634 do 1767 r., to jest do kanonizacji bł. Jana Kantego; rozdział IV — od 1767 do 1969 r., to jest do wizytacji kanonicznej kościoła Bożego Ciała i ołtarza bł. Stanisława przez ordynariusza ks. Karola kard. Wojtyłę. Rozdział V obejmuje materiał dotyczący starań o urzędowe zatwierdzenie kultu bł. Stanisława Kazimierczyka. Szósty rozdział książki zawiera materiał historyczno-kanoniczny o szczególnym znaczeniu. Do beatyfikacji czyli uznania nieprzerwanego kultu i heroicznych cnót w przypadku postaci odbierających kult przed 1534 r. nie potrzeba cudu. Jeśli zaś cud w tym czasie faktycznie zaistniał, to jawi się pytanie, czy może on posłużyć jako podstawa do starań przy kanonizacji danej posta-

ci, w tym przypadku Stanisława Kazimierczyka. Otóż postulacja zebrała materiały na zaistnienie cudu w roku 1617, a więc z okresu przed dekretami Urbana VIII. Uzdrawienie Piotra Komorowskiego ma znamiona cudu. Było to ciężkie schorzenie grożące poważnymi komplikacjami, a nawet śmiercią. Za przyczyną Stanisława Kazimierczyka chory doznał nagłej ulgi w cierpieniu, oko stało się zdrowe i do końca życia na nie już nie chorował. Uzdrawiony był przekonany, że spowodowała to nadzwyczajna interwencja bł. Stanisława. Kongregacja przyjęła opracowanie. Franciszek kard. Macharski skierował do Ojca św. specjalną prośbę o udzielenie potrzebnej dyspensy.

Nie spotkałem w języku polskim publikacji podobnej do pracy ks. Stefana Ryłki. Osobom zainteresowanym tego rodzaju problematyką może ona posłużyć jako pomoc przy opracowywaniu postaci kandydatów na ołtarze, żyjących i odbierających kult przed rokiem 1534. Po tym roku procedura prawna uległa zmianie: *Positiones* dla osób żyjących i czczonych przed 1534 r. powinny zawierać wykaz i dowody wszystkich form kultu jaki im oddawano. *Positiones* dla później żyjących powinny udowadniać istnienie heroicznej cnoty, opinię świętości i kult prywatny oraz nieobecność dotyczącego tych osób kultu publicznego. Omawiana praca jest nieco zmienionym polskim wydaniem *Positio*, to znaczy opracowaniem przygotowanym dla Kongregacji dla Spraw Świętych przy staraniach o stwierdzenie nieprzerwanego kultu, jak i uznaniu heroicznych cnót bł. Stanisława Kazimierczyka⁵.

Wolno wyrazić życzenie, aby publikacja wydana w dość ograniczonym nakładzie dostała się do rąk specjalistów od spraw kanonicznych, którzy pracują nad tym, aby wielu naszych rodaków, którzy swoim bezkompromisowym życiem ewangelicznym zasłużyli na chwałę błogosławionych i świętych, zostało wyniesionych na ołtarze. I nawet gdyby w tej pracy piętrzyły się ogromne trudności, np. odległe czasy, brak dostępu do wielu dokumentów itp., książka S. Ryłki zachęca do wytrwałego wysiłku i daje podstawy do przekonania, że nie ma w tej dziedzinie barier nie do pokonania.

⁵ *Congregatio de Causis Sanctorum, Officium Historicum 186, Cracovien. Canonizationis Servi Dei Stanislai Casimiritani Sacerdotis Professi Ordinis Canoniorum Regularium Lateranensium „Beati seu Sancti nuncupati” (1433–1489). Positio super fama sanctitatis, virtutibus et cultu ab immemorabili tempore praestito ex officio concinnata*, Romae 1989.